

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ
της προσφυγής υπ' αριθ. 70626/01
την οποία κατέθεσε ο Ν. Μικαίλοι
κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δεύτερο τμήμα), συγκροτηθέν στις 17 Οκτωβρίου 2002 από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

F. TULKENS, *Πρόεδρος,*

K.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

E. LEVITS,

S. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,

A. ΚΟΒΛΕΡ,

E. STEINER,

και S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*

Έχον υπ' όψη την προρρηθείσα προσφυγή, η οποία εισήχθη στις 30 Ιουνίου 2000.

Έχον υπ' όψη την από 18 Οκτωβρίου 2001 μερική απόφαση του δευτέρου τμήματος.

Έχον υπ' όψη τις παρατηρήσεις, τις οποίες υπέβαλε η εναγόμενη Κυβέρνηση, και την αντίκρουση των προσφευγόντων.

Αφού διασκέφτηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο πρώτος προσφεύγων, Ν Μ, είναι Έλληνας υπήκοος, γεννηθείς το 1947, και κάτοικος Αθηνών. Οι δύο λοιποί προσφεύγοντες είναι δύο συνδικαλιστικές οργανώσεις ιατρών, η Ένωση Ιατρών και Νοσηλευτών Αθηνών και Πειραιώς («ΕΙΝΑΠ») και η Ομοσπονδία Εσωτερικών Νοσοκομειακών Ιατρών Ελλάδος («ΟΕΝΓΕ»). Εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον Δικηγόρο Θεσσαλονίκης Δ. Νικόπουλο και τον Δικηγόρο Αθηνών Ι. Προυσανίδη.

Α. Οι περιστάσεις της υποθέσεως

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, όπως εκτίθενται από τους διαδίκους, έχουν εν περιλήψει ως εξής:

Η πρώτη συνδικαλιστική οργάνωση εκπροσωπεί τους ιατρούς του δημόσιου τομέα («ΕΣΥ») οι οποίοι εργάζονται στα νοσοκομεία Αθηνών και Πειραιώς. Η δεύτερη είναι η δευτεροβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση των ιατρών του ΕΣΥ. Σκοπός αυτών των δύο συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι η προστασία των ηθικών, οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των ιατρών-μελών της εν λόγω συνδικαλιστικής οργάνωσης. Ο πρώτος προσφεύγων είναι ιατρός του ΕΣΥ και μέλος της ΕΙΝΑΠ. Οι ιατροί του ΕΣΥ είναι δημόσιοι λειτουργοί, συμφώνως προς το άρθρο 24 § 2 του Νόμου 1397/1983. Το άρθρο 29 § 2 του νόμου αυτού προβλέπει αποζημίωση για τις υπερωρίες των ιατρών αυτών, η οποία καθορίζεται συμφώνως προς τις ισχύουσες γενικές διατάξεις περί αμοιβής για τις υπερωρίες.

Με την από 14 Ιουνίου 1991 απόφαση, ο Υπουργός Οικονομίας όρισε, για τον δημόσιο τομέα, το ποσό της καταβλητέας αποζημιώσεως για κάθε ώρα επιπλέον εργασίας, από 1^{ης} Ιουλίου 1991, στο 1/65 του βασικού μισθού. Εν τούτοις, με άλλη από 29 Ιουλίου 1991 απόφαση, διευκρίνισε ότι η προρρηθείσα απόφαση δεν είχε εφαρμογή επί των ιατρών του ΕΣΥ, οι οποίοι εξακολουθούσαν να υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου

1810/1988 (ο οποίος ορίζει την αποζημίωση στο 1/100 του βασικού μισθού). Ο Υπουργός διευκρίνισε ότι η απόφαση αυτή θα δημοσιευόταν στο Φ.Ε.Κ.

Η απόφαση δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1991.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1991, οι προσφεύγοντες εισήγαγαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση αναιρέσεως της από 29 Ιουλίου 1991 αποφάσεως. Παραπονούνταν για τη διάκριση όσον αφορά τη μεταχείρισή τους, στο μέτρο που εισέπρατταν, ως ιατροί του δημοσίου τομέα, ως αποζημίωση για κάθε ώρα επιπλέον εργασίας 1/100 του βασικού μισθού ενώ οι λοιποί δημόσιοι λειτουργοί εισέπρατταν 1/65 του βασικού μισθού.

Η συζήτηση, η οποία αρχικά είχε ορισθεί για τις 10 Φεβρουαρίου 1994, ανεβλήθη αυτεπαγγέλτως για τις 17 Φεβρουαρίου 1994. Στη συνέχεια, και λόγω απεργίας του Δικηγορικού Συλλόγου, ανεβλήθη για τις 17 Μαρτίου 1994, 14 Απριλίου 1994, 2 Ιουνίου 1994. Κατ' αυτή την τελευταία ημερομηνία, ανεβλήθη αυτεπαγγέλτως για τις 13 Οκτωβρίου 1994, στη συνέχεια, λόγω της διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών, για τις 2 Φεβρουαρίου 1995, και τέλος, αυτεπαγγέλτως, για τις 13 Απριλίου 1995 και 25 Μαΐου 1995, ημερομηνία κατά την οποία η συζήτηση έλαβε χώρα.

Με την από 29 Φεβρουαρίου 1996 μη οριστική απόφαση, το Συμβούλιο της Επικρατείας κάλεσε το Δημόσιο να καταθέσει ορισμένα συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία. Διαπίστωσε ότι ο οικείος νόμος περί δημοσιεύσεως των αποφάσεων περί καθορισμού της αποζημιώσεως των δημοσίων λειτουργών για υπερωρίες προέβλεπε ότι έπρεπε η περί ης ο λόγος δημοσίευση να γίνεται με κοινοποίηση στις αρμόδιες υπηρεσίες και ανάρτηση σε ορατό σημείο των χώρων των υπηρεσιών αυτών. Εν τούτοις, επειδή από τη δικογραφία δεν προέκυπτε αν αυτός ο τρόπος δημοσιεύσεως είχε τηρηθεί στην προκειμένη περίπτωση, έπρεπε το Δημόσιο να το αποδείξει, διότι μη-δημοσίευση θα καθιστούσε την επίδικη απόφαση υποκείμενη σε αναίρεση.

Νέα δικάσιμος ορίστηκε για τις 13 Ιουνίου 1996. Εν τούτοις, ανεβλήθη εκ

νέου για τις 26 Σεπτεμβρίου 1996, 12 Δεκεμβρίου 1996 και 13 Φεβρουαρίου 1997. Ορίστηκε νέος εισηγητής.

Στις 29 Μαΐου 1997, το αρμόδιο τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας παρέπεμψε την υπόθεση στην Ολομέλεια του Σ.τ.Ε. Το τμήμα διαπίστωσε ότι το Δημόσιο δεν ηδύνατο να επιβεβαιώσει ότι η επίδικη απόφαση είχε αναρτηθεί σε ορατό σημείο και ότι έτσι δεν είχε νόμιμη ύπαρξη. Για τον λόγο αυτό, που το Συμβούλιο της Επικρατείας ηδύνατο να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, η απόφαση «αν και ανύπαρκτη, υπόκειντο αναίρεση διότι η κοινοποίησή της στις ενδιαφερόμενες υπηρεσίες αντιστοιχούσε σε εφαρμογή αυτής».

Η συζήτηση ενώπιον της Ολομέλειας διεξήχθη στις 13 Φεβρουαρίου 1998.

Στις 20 Δεκεμβρίου 1999, το Συμβούλιο της Επικρατείας αναίρεσε την προσβληθείσα υπουργική απόφαση για τους ακόλουθους λόγους, οι οποίοι προβλήθηκαν αυτεπαγγέλτως και καθιστούσαν την εξέταση των λόγων αναίρεσως, τους οποίους επικαλούνταν οι προσφεύγοντες, κενή περιεχομένου: (...) Όπως προκύπτει από τα άρθρα 42 § 1 και 35 § 1 του Συντάγματος, εγγενές στοιχείο της ισχύος ενός νόμου, ενός διατάγματος ή άλλης κανονιστικής πράξεως είναι η δημοσίευση αυτών στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η δημοσίευση αυτή δημιουργεί τεκμήριο ότι οι διατάξεις διανεμήθηκαν, τις καθιστά προσιτές στους πολίτες και επιτρέπει τον έλεγχο της νομιμότητας αυτών από το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα λοιπά δικαστήρια. Εν τούτοις, και ειδικότερα για τις κανονιστικές πράξεις, ο νομοθέτης δύναται να θεσπίσει άλλους τρόπους δημοσιεύσεως με άλλα μέσα περισσότερο προσαρμοσμένα προς τη φύση των διατάξεων. (...) Ο ειδικός τρόπος δημοσιεύσεως των αποφάσεων οι οποίες καθορίζουν την αποζημίωση των υπερωριών των δημοσίων λειτουργών, ο οποίος θεσπίστηκε με τον Νόμο 301/1976, είναι σύμφωνος προς τη συνταγματική αρχή της δημοσιότητας των κανονιστικών πράξεων, λαμβανομένου υπ' όψη του χαρακτήρα και του αντικειμένου των τελευταίων, καθώς και του αριθμού των

ενδιαφερομένων οι οποίοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε τέτοιου είδους αποφάσεις. (...) Για να έχουν τέτοιες αποφάσεις νόμιμη ύπαρξη, ο τρόπος δημοσιεύσεως, ο οποίος προβλέπεται από το άρθρο 3 § 3 του Νόμου 301/1976, ήτοι η κοινοποίηση στις αρμόδιες υπηρεσίες και η ανάρτηση σε ορατό σημείο, πρέπει να τηρείται. Εν τούτοις, όσον αφορά την ανάρτηση, αρκεί αυτή να λαμβάνει χώρα στα κεντρικά γραφεία της ενδιαφερόμενης υπηρεσίας. Δεν χρειάζεται η ανάρτηση να λαμβάνει χώρα σε κάθε παράρτημα της υπηρεσίας όπου εργάζονται οι ενδιαφερόμενοι δημόσιοι λειτουργοί. (...) Από το έγγραφο (...) του Υπουργείου Οικονομίας προκύπτει ότι η προσβληθείσα υπουργική απόφαση κοινοποιήθηκε σε όλες τις ενδιαφερόμενες υπηρεσίες, αλλά δεν επιβεβαιώθηκε ότι αναρτήθηκε σε ορατό σημείο των κεντρικών γραφείων αυτών. Λαμβάνοντας υπ' όψη τα ανωτέρω (...), η προσβληθείσα απόφαση δεν έχει νόμιμη ύπαρξη και πρέπει να αναιρεθεί διότι η κοινοποίησή της στους αποδέκτες αντιστοιχεί σε εφαρμογή αυτής.»

Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 1999. Οι προσφεύγοντες έλαβαν γνώση αυτής στις 21 Ιανουαρίου 2000.

Εν των μεταξύ, στις 30 Μαΐου 1996, ο Υπουργός Οικονομίας είχε ορίσει το ποσό της αποζημιώσεως για τις υπερωρίες των ιατρών του ΕΣΥ στο ίδιο με τους λοιπούς δημοσίους λειτουργούς επίπεδο.

Στις 30 Δεκεμβρίου 1996, ορισμένοι ιατροί, εκτός του προσφεύγοντος, είχαν εγείρει ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου Αθηνών αγωγή, ζητώντας να καταδικαστεί ένα δημόσιο νοσοκομείο να τους καταβάλει τις αποζημιώσεις για υπερωρίες. Με την από 31 Οκτωβρίου 2000 και υπ' αριθ. 8425/2000 απόφαση, το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή στηριζόμενο στις σκέψεις της από 20 Δεκεμβρίου 1999 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας.

B. Οικείο εσωτερικό δίκαιο

Τα άρθρα 2 και 3 § 3 του Νόμου 301/1976 ορίζουν ότι (**Άρθρο 2**) 1. Δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: (...) γ) οι αποφάσεις οι ορίζουσες την αποζημίωση για υπερωρίες (...) (**Άρθρο 3 § 3**) Οι αναφερόμενες στο εδάφιο γ) του άρθρου 2 § 1 πράξεις κοινοποιούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες με οδηγίες και φέρονται σε γνώση των ενδιαφερομένων με ανάρτηση σε ορατό σημείο στους χώρους των υπηρεσιών αυτών.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενοι το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

2. Επικαλούμενοι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι δεν εισέπραξαν την πλήρη αποζημίωση για τις υπερωρίες τις οποίες πραγματοποίησαν.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Κατ' αρχάς, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή, εφόσον έχει κατατεθεί από τις δύο συνδικαλιστικές οργανώσεις ιατρών, την ΕΙΝΑΠ και την ΟΕΝΓΕ, ως ασυμβίβαστη *ratione personae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως, Στηρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Κανάκη και λοιπών κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθ. 59142/00, μερική απόφαση επί του παραδεκτού, από 20 Σεπτεμβρίου 2001) και υποστηρίζει ότι αυτές οι δύο συνδικαλιστικές οργανώσεις δεν διαθέτουν την ιδιότητα του θύματος όσον αφορά τις καταγγελλόμενες παραβιάσεις της Συμβάσεως, διότι οι ίδιες δεν έχουν άμεση σχέση με αυτή.

Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι οι δύο συνδικαλιστικές οργανώσεις προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου εν ονόματι των μελών τους, στο πλαίσιο του σκοπού τους ο οποίος είναι «η προάσπιση και η προαγωγή των επαγγελματικών, οικονομικών, κοινωνικών και συνδικαλιστικών συμφερόντων των μελών τους», όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 4 του Νόμου 1264/1982, ο

οποίος καθορίζει τους σκοπούς και τις αρμοδιότητες των συνδικαλιστικών οργανώσεων των ιατρών του δημοσίου τομέα.

Πρέπει το Δικαστήριο να εξετάσει αν πληρούνται στην παρούσα υπόθεση οι προϋποθέσεις του άρθρου 34 της Συμβάσεως. Το άρθρο αυτό ορίζει:

«Το Δικαστήριο δύναται να επιληφθεί αιτήσεων υποβαλλομένων υπό παντός φυσικού προσώπου, μη κυβερνητικής οργανώσεως ή ομάδος ατόμων, οι οποίοι διατείνονται ότι είναι θύματα παραβιάσεως παρ' ενός των υψηλών συμβαλλομένων μερών των δικαιωμάτων τα οποία αναγνωρίζονται στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλα αυτής (...)»

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, για να είναι δυνατό να επωφεληθεί προσφεύγων της διατάξεως αυτής, πρέπει να πληρούνται δύο προϋποθέσεις: πρέπει ο προσφεύγων να ανήκει σε μία από τις κατηγορίες αιτούντων οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 34, και πρέπει να δύναται να διατείνεται ότι είναι θύμα παραβιάσεως της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι προσφεύγοντες, ως σωματεία, ενώσεις ή ομοσπονδίες φυσικών προσώπων εχόντων κοινά συμφέροντα έναντι του ελληνικού δικαίου, ανήκουν προδήλως σε μία από τις κατηγορίες προσφευγόντων οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 34, εκείνη των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Επομένως, πληρούται η πρώτη προϋπόθεση.

Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι πρέπει η έννοια του «θύματος» να ερμηνεύεται αυτοτελώς και ανεξαρτήτως εσωτερικών εννοιών όπως εκείνες οι οποίες αφορούν το συμφέρον ή τη νομιμοποίηση διαδίκου (N^ο 18598/91, déc. 18.5.1994, D.R. 78 σελ. 71, N^ο 34614/96, déc. 7.4.1997, DR 89, σελ. 163).

Για να δύναται προσφεύγων να διατείνεται ότι είναι θύμα παραβιάσεως δικαιωμάτων και ελευθεριών που εγγυάται η Σύμβαση, πρέπει να υφίσταται σχέση επαρκώς άμεση μεταξύ του ιδίου του προσφεύγοντος και της ζημίας την οποία διατείνεται ότι υπέστη εξαιτίας της καταγγελλόμενης παραβιάσεως.

Συμφώνως προς την πάγια νομολογία των οργάνων της Συμβάσεως, προσφεύγουσα ένωση δεν θα ηδύνατο να διατείνεται ότι είναι η ίδια θύμα μέτρων τα οποία θα είχαν θίξει τα δικαιώματα που η Σύμβαση εγγυάται στα μέλη της. Άλλως ειπείν, το γεγονός ότι ένωση θεωρείται ως θεματοφύλακας του συλλογικού συμφέροντος των μελών της, δεν αρκεί από μόνο του για να της προσδοθεί η ιδιότητα του θύματος υπό την έννοια του άρθρου 34 (βλ. Ν^ο 9900/82, déc. 4.5.1983, D.R. 32 σελ. 261, Ν^ο 9939/92, déc. 4.7.1983, D.R. 34 σελ. 213, Ν^ο 10733/84, déc. 11.3.1985, D.R. 41 σελ. 211, Ν^ο 24581/94, déc. 6.4.1995, DR 81 σελ. 123).

Στην παρούσα υπόθεση, ασφαλώς και δεν είναι οι προσφεύγουσες ενώσεις αυτές καθαυτές θύματα της καταγγελλόμενης παραβιάσεως του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, αλλά το καθένα από τα μέλη αυτών, ατομικώς. Όμως, αν και οι προσφεύγουσες ενώσεις διατείνονται ότι είναι θύματα παραβιάσεως της διατάξεως αυτής, δεν έχουν κατονομάσει τα μέλη τους και ούτως ή άλλως δεν απέδειξαν ότι είχαν λάβει συγκεκριμένες εντολές εκ μέρους του καθενός από αυτά (ο.α. Ν^ο 34614/96).

Κατά συνέπεια η προσφυγή, εφόσον εισάγεται από δύο προσφεύγουσες συνδικαλιστικές οργανώσεις, είναι ασυμβίβαστη *ratione personae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 § 4.

2. Ο προσφεύγων, N. M. ισχυρίζεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1, το οποίο ορίζει σχετικά τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί (...) εντός λογικής προθεσμίας, από δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

α) Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αιτίαση αυτή ως ασυμβίβαστη *ratione materiae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως. Πράγματι,

υποστηρίζει ότι με την προσφυγή του, ο προσφεύγων αποσκοπούσε στην ακύρωση διοικητικής πράξεως κανονιστικού περιεχομένου, η οποία καθόριζε τις αποζημιώσεις για τις υπερωρίες των ιατρών του δημοσίου τομέα. Ο έλεγχος του Συμβουλίου της Επικρατείας περιοριζόταν εν προκειμένω στη διάγνωση αν η υπουργική απόφαση στηριζόταν σε νομοθετική διάταξη και αν πληρούνταν οι προβλεπόμενες από τη διάταξη αυτή προϋποθέσεις. Το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν ηδύνατο να ελέγξει αν ήταν πρόσφορη ή μη η υιοθέτηση αυτής της υπουργικής αποφάσεως και η ακύρωση αυτής δεν συνεπαγόταν αυτοδικαίως την εφαρμογή επί του προσφεύγοντος άλλων ευνοϊκότερων αποφάσεων, όπως η από 14 Ιουνίου 1991 απόφαση.

Συμφωνώντας με τον προσφεύγοντα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι με την από 29 Ιουλίου 1991 απόφασή του, ο Υπουργός Οικονομίας διευκρίνισε ότι η από 14 Ιουνίου 1991 απόφαση, η οποία προσδιόριζε την αποζημίωση για τις υπερωρίες των δημοσίων λειτουργών, δεν είχε εφαρμογή επί των ιατρών του δημοσίου τομέα. Αν ισχύει ότι η ακύρωση της πρώτης αποφάσεως από το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν θα είχε επιφέρει *ipso facto* την εφαρμογή της δευτέρας, η οποία ήταν ευνοϊκότερη, ισχύει και το ότι η διαδικασία ήταν άμεσα καθοριστική για δικαίωμα αστικής φύσεως υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως: ο προσδιορισμός της αποζημιώσεως για τις υπερωρίες των ιατρών του δημοσίου τομέα, μεταξύ των οποίων και ο προσφεύγων.

Το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο επομένως να κάνει δεκτή την ένσταση της Κυβερνήσεως επί του θέματος αυτού.

β) Όσον αφορά το βάσιμο της αιτιάσεως, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ανάμεσα στην ημερομηνία εισαγωγής της αγωγής του προσφεύγοντος και στη συζήτηση η οποία διεξήχθη στις 25 Μαΐου 1995, οι αναβολές ήταν βραχείας διάρκειας παρά τις δυσκολίες τις οποίες είχε δημιουργήσει η απεργία των δικηγόρων του Δικηγορικού Συλλόγου, η οποία διήρκεσε, με διακοπές, από τις 23 Ιανουαρίου 1989 έως τις 30 Ιουνίου 1994. Η απεργία αυτή είχε

απρόβλεπτο και εξαιρετικό χαρακτήρα και επιβάρυνε αισθητά τον ρόλο των δικαστηρίων τα οποία αντιμετώπιζαν ήδη μεγάλο φόρτο εργασίας. Λαμβανομένου του γεγονότος ότι είχε μεμονωμένο χαρακτήρα, δεν ήταν δυνατό να υιοθετηθούν θεσμικά μέτρα, όπως η αύξηση του αριθμού των δικαστών. Οι αναβολές της 17 Φεβρουαρίου 1994, 17 Μαρτίου 1994, 14 Απριλίου 1994 και 2 Ιουνίου 1994 οφείλονταν αποκλειστικά στην απεργία. Η αναβολή της 16 Οκτωβρίου 1994, στις βουλευτικές εκλογές, τη διεξαγωγή των οποίων εποπτεύουν οι δικαστικές αρχές. Σε αυτά θα έπρεπε να προστεθούν οι διακοπές των δικαστών, οι οποίες διαρκούν από την 1^η Ιουλίου έως τις 15 Σεπτεμβρίου και κατά τη διάρκεια των οποίων εξετάζονται μόνο επείγουσες υποθέσεις, όπως εκείνες οι οποίες απαιτούν την υιοθέτηση ασφαλιστικών μέτρων.

Επίσης, η μη οριστική απόφαση ελήφθη σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά τη συζήτηση της 25 Μαΐου 1995. Η καθυστέρηση της διαδικασίας ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας οφειλόταν σε λόγους ανωτέρας βίας, και ειδικότερα στην απουσία για λόγους υγείας ορισμένων μελών του δικαστηρίου αυτού.

Τέλος, ο προσφεύγων δεν ζήτησε, όπως δικαιούταν, την ταχύτερη διεξαγωγή της διαδικασίας, ειδικότερα ζητώντας να ορισθούν ταχύτερα δικάσιμοι.

Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι καμία καθυστέρηση δεν δύναται να του καταλογισθεί και ότι η καθυστέρηση εξαιτίας της απεργίας του Δικηγορικού Συλλόγου διήρκεσε μόνο οκτώ μήνες και δύο ημέρες.

Το Δικαστήριο εκτιμά, υπό το φως του συνόλου των επιχειρημάτων των διαδίκων, ότι η αιτίαση αυτή θέτει σοβαρά ζητήματα νόμου και ουσίας, τα οποία δεν δύνανται να επιλυθούν σε αυτό το στάδιο της εξέτασης της προσφυγής, αλλά απαιτούν εξέταση επί της ουσίας. Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή δεν θα ηδύνατο να μη γίνει δεκτή ως προδήλως αβάσιμη, υπό την έννοια του άρθρου

35 § 3 της Συμβάσεως.

Δεν διαπιστώθηκε κανένας άλλος λόγος απαραδέκτου.

3. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι δεν εισέπραξε την πλήρη αποζημίωση για τις υπερωρίες τις οποίες πραγματοποίησε, λόγω της αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, συμφώνως προς την οποία η προσβληθείσα απόφαση δεν είχε νόμιμη ύπαρξη. Ισχυρίζεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο ορίζει:

«Παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει σε ισχύ νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Πρώτον, η Κυβέρνηση αναφέρεται στη μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων. Υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων παρέλειψε να εισάγει αγωγή αποζημιώσεως σε βάρος του Δημοσίου, βάσει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Η προσφυγή αυτή είναι αυτόνομη και δεν εξαρτιόταν από την προηγούμενη ακύρωση της υπουργικής αποφάσεως.

Δεύτερον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν διαθέτει κανένα «αγαθό» υπό την έννοια του άρθρου 1.

Όσον αφορά την πρώτη ένσταση, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η προσφυγή την οποία αναφέρει η Κυβέρνηση, δεν ήταν αποτελεσματική, όπως αποδεικνύεται από την υπ' αριθ. 8425/2000 απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου Αθηνών, που στηρίχθηκε πλήρως στην απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Όσον αφορά τη δεύτερη ένσταση,

υποστηρίζει ότι η αδυναμία του (όπως και των λοιπών ιατρών του δημοσίου τομέα) να εισπράξει τις ίδιες με τους λοιπούς δημοσίους λειτουργούς αποζημιώσεις για τις υπερωρίες, οφείλεται στην εφαρμογή των δύο υπουργικών αποφάσεων οι οποίες είναι στην πραγματικότητα ανύπαρκτες έναντι του ελληνικού δικαίου.

Το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να αποφανθεί επί της πρώτης ενστάσεως της Κυβερνήσεως διότι θεωρεί ότι η δεύτερη είναι εντελώς βάσιμη.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του, συμφώνως προς την οποία για να δύναται απαίτηση να θεωρηθεί ως «αγαθό», πρέπει να αποδεικνύεται επαρκώς για να είναι απαιτητή (απόφαση *Ελληνικά Διυλιστήρια και Στρατής Ανδρεάδης κατά της Ελλάδος*, από 9 Δεκεμβρίου 1994, série A n° 301-B, sel. 84, § 59).

Όμως, στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει, όπως και η Κυβέρνηση, ότι ο προσφεύγων δεν ηδύνατο να στηρίξει το επικαλούμενο δικαίωμα ιδιοκτησίας ούτε επί της από 14 Ιουνίου 1991 υπουργικής αποφάσεως ούτε επί δικαστικής αποφάσεως. Πράγματι, η από 14 Ιουνίου 1991 απόφαση αφορούσε αποκλειστικώς τους δημοσίους λειτουργούς πλην των ιατρών του δημοσίου τομέα, των οποίων οι αποδοχές υπόκεινται σε διατάξεις διαφορετικές από εκείνες οι οποίες αφορούν τους ιατρούς. Περαιτέρω, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος μετά την ολοκλήρωση διαδικασίας κατά την οποία τηρήθηκαν οι επιταγές του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο στην από 18 Οκτωβρίου 2001 μερική απόφασή του επί του παραδεκτού.

Κατά συνέπεια, πρέπει η αιτίαση αυτή να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κάνει δεκτή, με την επιφύλαξη παντός λόγου ουσίας, την αιτίαση του

προσφεύγοντος όσον αφορά το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως.

Δεν κάνει δεκτή την προσφυγή κατά τα λοιπά.

[υπογραφή]

Søren NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

Françoise TULKENS

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 15-11-2002.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ